

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลในการบริหาร แบบมีส่วนร่วมของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย ออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) สร้างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลในการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบเบื้องต้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลในการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ภาพ 10 แสดงกระบวนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้วิจัยได้กำหนดรายละเอียดในการดำเนินการดังนี้

- 1.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อ
ประสิทธิผลในการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 1.2 ใช้แนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ที่ได้ศึกษามาคำหนดเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผล
ในการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในแต่ละปัจจัย ดังนี้
 - 1.2.1 ปัจจัยด้านชีวิตสังคมของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 1.2.2 ปัจจัยด้านสถานการณ์ของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 1.2.3 ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 1.2.4 ปัจจัยด้านทักษะการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้อำนวยการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน
 - 1.2.5 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 1.2.6 ประสิทธิผลในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้น
พื้นฐาน
- 1.3 สรุปเนื้อหาและรวบรวมองค์ความรู้โดย นิยามศัพท์และกำหนดรายละเอียด
ของตัวแปรแฝงและตัวแปรที่สังเกตได้

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลในการบริหาร แบบมีส่วนร่วม ของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ทำการสร้างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผล
ในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้เทคนิคการสนทนากลุ่ม
(Focus Group) เพื่อปรับรูปแบบที่ได้สร้างขึ้นและขยายขอบเขตของนิยามศัพท์ให้มีความชัดเจน
และสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยมีรายละเอียดตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 2.1 กำหนดรูปแบบแสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผล ในการบริหารแบบมี
ส่วนร่วมของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 ผู้วิจัยเตรียมร่างและส่งรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้สร้างขึ้นดังกล่าวเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาและศึกษาก่อนจัดการสนทนากลุ่ม โดยจัดทำคู่มือและกำหนดประเด็นการสนทนากลุ่มดังนี้

2.3 กำหนดคุณสมบัติของผู้ร่วมสนทนากลุ่ม โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบริหารและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 10 คน

เกณฑ์ในการเลือกผู้เชี่ยวชาญสำหรับตรวจสอบรูปแบบเบื้องต้นประกอบด้วย

- 1) เกณฑ์ในการเลือกผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2) เกณฑ์ในการเลือกครูผู้สอน
- 3) เกณฑ์ในการเลือกคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. เกณฑ์ในการเลือกผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาโทขึ้นไป ในสาขาการบริหารการศึกษา หรือสาขาอื่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและจัดการศึกษา

1.2 มีประสบการณ์ในการบริหารและจัดการศึกษาอย่างน้อย 5 ปี

1.3 มีผลงานในด้านการบริหารและจัดการศึกษา เป็นที่ยอมรับจากหน่วยงานต้นสังกัดผู้ร่วมงานหรือสังคม

1.4 ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในฝันหรือเป็นผู้อำนวยการที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารและจัดการศึกษา เช่น ผู้บริหารดีเด่น ผู้บริหารต้นแบบ ผู้บริหารโรงเรียนพระราชทาน ตั้งแต่ระดับเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นไป

1.5 มีวิทยฐานะ ระดับผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษหรือชำนาญการพิเศษขึ้นไป

2. เกณฑ์ในการเลือกผู้เชี่ยวชาญที่เป็นครูผู้สอน

2.1 สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไป ในสาขาการบริหารการศึกษา หรือสาขาอื่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและจัดการศึกษา หรือปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและจัดการศึกษา

2.2 มีประสบการณ์ในการทำงานอย่างน้อย 5 ปี

2.3 เป็นผู้เป็นที่ยอมรับจากสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด ผู้ร่วมงานหรือสังคม

2.4 ปฏิบัติหน้าที่โดยเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในฝัน โรงเรียนพระราชทาน ตั้งแต่ระดับเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นไป

2.5 มีวิทยฐานะ ระดับครูชำนาญการ หรือครูชำนาญการขึ้นไป

3. เกณฑ์ในการเลือกผู้เชี่ยวชาญที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1 สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี หรือได้รับการประชุม อบรม สัมมนา ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.2 เป็นผู้เป็นที่ยอมรับจากสถานศึกษา ผู้ร่วมงานหรือสังคม

3.3 ปฏิบัติหน้าที่โดยเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนต้นแบบ โรงเรียนในฝันหรือโรงเรียนพระราชทาน

3.4 เป็นผู้ที่มีความเสียสละและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

4. กำหนด วัน เวลา และสถานที่ ที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม และเชิญผู้เชี่ยวชาญทั้ง 10 คน เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ดังนี้

4.1 รศ.กิตติมา ศศนาวิณ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี จังหวัดพิษณุโลก (โรงเรียนพระราชทาน)

4.2 นางสุนา พุ่มประพาฬ คณะกรรมการและเลขานุการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี จังหวัดพิษณุโลก (โรงเรียนพระราชทาน)

4.3 ว่าที่ร้อยตรีสุวรรณ ศรีวิพัฒน์ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนวิทยานุกูลนารี จังหวัดเพชรบูรณ์ (โรงเรียนพระราชทาน)

4.4 นางจิตรภรณ์ ไยศิลป์ คณะกรรมการและเลขานุการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนวิทยานุกูลนารี จังหวัดเพชรบูรณ์ (โรงเรียนพระราชทาน)

4.5 นายเชน หมั่นเขตรกิจ คณะกรรมการและเลขานุการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านทุ่งมน จังหวัดอุทัยธานี (โรงเรียนพระราชทาน)

4.6 นายสัจจา ต้นสมบุญ ประธานคณะกรรมการและเลขานุการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนศรีมาศวิทยาคม จังหวัดสุโขทัย (โรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในฝัน)

4.7 นายสมคิด บำเรอ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนศรีมาศวิทยาคม จังหวัดสุโขทัย (โรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในฝัน)

4.8 นายประภาส ศิลปวิสุทธิ คณะประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านสุวรรณภูมิ จังหวัดกำแพงเพชร (โรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในฝัน)

4.9 นางนิตยา ตราคำชัย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านสุวรรณภูมิ จังหวัดกำแพงเพชร (โรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในฝัน)

4.10 นายเกษา เดชา คณะกรรมการและเลขานุการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านสุวรรณภูมิ จังหวัดกำแพงเพชร (โรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในฝัน)

5. ผู้ดำเนินรายการเสนอรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลในการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อผู้ร่วมสนทนา เพื่อวิพากษ์วิจารณ์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นตลอดจนให้ข้อเสนอแนะ ตามประเด็นในคู่มือการจัดการสนทนากลุ่ม ที่ได้จัดทำไว้แล้ว

6. ผู้ดำเนินรายการ สรุปข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ จากการร่วมสนทนาเพื่อปรับรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลในการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การใช้เทคนิควิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยการสรุปข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลในการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนขยายขอบเขตของการนิยามศัพท์ให้มีความหมายชัดเจน และสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบเบื้องต้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลในการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เพื่อตรวจสอบรูปแบบ โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบขนาด ทิศทางของอิทธิพลทางตรง และทางอ้อมของความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ ผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดังนี้

3.1 ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากร ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 32,731 แห่ง โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลจากสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ ดังนี้ 1) ผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ครูผู้สอน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 800 แห่ง โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลจากสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ แต่ละแห่งที่สุ่มกลุ่มตัวอย่าง คือ

1.2.1 ผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 800 คน

1.2.2 ครูผู้สอน ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 800 คน

การสุ่มกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนและครอบคลุม ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ของการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (อ้างอิงใน ยุทธพงษ์ กัยวรรณ, 2543 หน้า 75) ซึ่งจากตารางการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ขนาดที่เหมาะสมสำหรับประชากร จำนวน 32,731 แห่ง ในการวิจัยครั้งนี้ ไม่ควรน้อยกว่า 380 แห่ง แต่ในโมเดลลิสเรล (Lisrel) เป็นเทคนิคที่ใช้กลุ่มตัวอย่าง อย่างน้อย 20 เท่าของตัวแปรที่สังเกตได้ ที่ทำการวิจัย (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2537) จากการวิจัยครั้งนี้ มีตัวแปรสังเกตได้ 37 ตัว ผู้วิจัยกำหนดให้เป็น 20 เท่าของตัวแปรที่สังเกตได้ จึงคำนวณกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐได้ 740 แห่ง แต่สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ประมาณกลุ่มตัวอย่างเป็น 800 แห่ง ซึ่งทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – stage random sampling)

วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างมีขั้นตอนดังนี้

- 1) สุ่มสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 5 ภูมิภาค คือ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และภาคใต้ ภาคละ 10 เขต
- 2) สุ่มสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั้ง 5 ภาค ภาคละ 10 เขต เขตละ 16 แห่ง
- 3) ในแต่ละสถานศึกษา จะมีผู้ให้ข้อมูลจำนวน 2 คน คือ 1) ผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ครูผู้สอน

กลุ่มตัวอย่างจากสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 800 แห่ง (จำนวนกลุ่มตัวอย่างจะเท่ากับ 20 เท่าของตัวแปรสังเกตได้ ($20 \times 37 = 740$ หรือ ประมาณ 800) (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2537.) ดังตาราง 6

ตาราง 6 แสดงกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสถานศึกษาทั้ง 800 แห่ง

ภาค	จำนวนเขตพื้นที่การศึกษา ที่สุ่ม ในแต่ละภาค	จำนวนสถานศึกษา ที่สุ่มในแต่ละเขตพื้นที่ การศึกษา
เหนือ	10	160
กลาง	10	160
ตะวันออกเฉียงเหนือ	10	160
ตะวันออก	10	160
ใต้	10	160
รวม	50	800

3.2 ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

3.2.1 ปัจจัยด้านชีวิตสังคม ประเมินจากตัวแปรที่สังเกตได้ 7 ตัว ประกอบด้วย

- 1) อายุ 2) เพศ 3) สถานภาพการสมรส 4) สถานภาพทางวิชาชีพ 5) ฐานะทางเศรษฐกิจ
- 6) วุฒิทางการศึกษา 7) ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านการผู้บริหาร

3.2.2 ปัจจัยด้านสถานการณ์ ประเมินจากตัวแปรที่สังเกตได้ 5 ตัว ประกอบด้วย

- 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของผู้ร่วมงาน 2) การติดต่อสื่อสารและประสานงาน
- 3) ความสามารถของผู้ร่วมงาน 4) ระบบการบริหาร 5) บริบททางการเมือง สังคมและวัฒนธรรม

3.2.3 ปัจจัยด้านคุณลักษณะ ประเมินจากตัวแปรที่สังเกตได้ 5 ตัว ประกอบด้วย

- 1) บุคลิกภาพ 2) ความสามารถ 3) คุณธรรม 4) ความเชี่ยวชาญ 5) การมีวิสัยทัศน์

3.2.4 ปัจจัยด้านทักษะการบริหารแบบมีส่วนร่วม ประเมินได้จากตัวแปรที่สังเกตได้

- 9 ตัว ประกอบด้วย 1) ทักษะการมอบหมายงาน 2) ทักษะมนุษยสัมพันธ์ 3) ทักษะเชิงเทคนิค
- 4) ทักษะความคิดรวบยอด 5) ทักษะการใช้ข้อมูล สารสนเทศ 6) ทักษะการตัดสินใจ
- 7) ทักษะการติดตามและประเมินผล 8) ทักษะการบริหารความขัดแย้ง 9) ทักษะการจัดการความรู้

3.2.5 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ประเมินจากตัวแปรที่สังเกตได้ 5 ตัว ประกอบด้วย

- 1) ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน 2) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 3) ภาวะผู้นำแบบนักพัฒนา
- 4) ภาวะผู้นำแบบกำกับดูแล 5) ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย

3.2.6 ประสิทธิภาพในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประเมินได้จากตัวแปรที่สังเกตได้ 6 ตัว ประกอบด้วย 1) ความสำเร็จของงาน 2) ความพึงพอใจของผู้ร่วมงาน 3) การยอมรับจากสังคม 4) ความสำเร็จในการผลิตนักเรียน 5) การทำงานเป็นทีม 6) การพัฒนาสถานศึกษา

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชุด ดังนี้ ชุดที่ 1 แบบสอบถามผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุดที่ 2 แบบสอบถามครูผู้สอน

ชุดที่ 1 แบบสอบถามผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของ ประสิทธิภาพ ในการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 6 ปัจจัย คือ

2.1 ปัจจัยด้านชีวิตสังคม

2.2 ปัจจัยด้านสถานการณ์

2.3 ปัจจัยด้านคุณลักษณะ

2.4 ปัจจัยด้านทักษะการบริหารแบบมีส่วนร่วม

2.5 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ

2.6 ประสิทธิภาพในการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ชุดที่ 2 แบบสอบถามครูผู้สอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของ ประสิทธิภาพ ในการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 ปัจจัย คือ

1.1 ปัจจัยด้านสถานการณ์

1.2 ปัจจัยด้านคุณลักษณะ

1.3 ปัจจัยด้านทักษะการบริหารแบบมีส่วนร่วม

1.4 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ

1.5 ประสิทธิภาพในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.4 การสร้างเครื่องมือ

3.4.1 ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน เพื่อใช้ในการสอบถามความคิดเห็นของ ผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านชีวิตสังคม ของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และกรอกข้อมูล

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยด้านสถานการณ์ ปัจจัยด้านทักษะการบริหารแบบมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านคุณลักษณะ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามมีดังนี้

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เท่ากับ	1	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	เท่ากับ	2	คะแนน
ไม่แน่ใจ	เท่ากับ	3	คะแนน
เห็นด้วย	เท่ากับ	4	คะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เท่ากับ	5	คะแนน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามมีดังนี้

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เท่ากับ	1	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	เท่ากับ	2	คะแนน
ไม่แน่ใจ	เท่ากับ	3	คะแนน
เห็นด้วย	เท่ากับ	4	คะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เท่ากับ	5	คะแนน

3.4.2 ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน เพื่อใช้ในการสอบถามความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยด้านสถานการณ์ ปัจจัยด้านทักษะการบริหารแบบมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านคุณลักษณะ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามมีดังนี้

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เท่ากับ	1	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	เท่ากับ	2	คะแนน
ไม่แน่ใจ	เท่ากับ	3	คะแนน
เห็นด้วย	เท่ากับ	4	คะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เท่ากับ	5	คะแนน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลในการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของ
ผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามมีดังนี้

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เท่ากับ	1	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	เท่ากับ	2	คะแนน
ไม่แน่ใจ	เท่ากับ	3	คะแนน
เห็นด้วย	เท่ากับ	4	คะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เท่ากับ	5	คะแนน

3.5 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.5.1 การตรวจสอบความตรง

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้จากการพัฒนาแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน
ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้
1) มีความรู้ในการวัดและประเมินผลและการสร้างเครื่องมือในการวิจัย 2) มีความรู้เกี่ยวกับ
การบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือเป็นผู้บริหารด้านการศึกษา 3) มีความรู้
ความสามารถด้านการใช้ภาษาในการวิจัย โดยมีผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

- 1) รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา จันทศิริลา อาจารย์ประจำภาควิชาการ
บริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
- 2) รองศาสตราจารย์ เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย อาจารย์ประจำภาควิชา
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
- 3) ดร.สุทิศ ทองสนิทกาญจน์ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
กำแพงเพชร เขต 2
- 4) ดร.สมปอง สมนักพงษ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนกำแพงเพชรพิทยาคม
จังหวัดกำแพงเพชร

5) ดร.วิสุทธิ์ วิจิตรพัชรภรณ์ อาจารย์ประจำสาขาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

การตรวจสอบเชิงเนื้อหานั้น ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อ
คำถามกับนิยามศัพท์ ซึ่งวิเคราะห์โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence : IOC)
โดยในแบบสอบถามผู้วิจัยกำหนดระดับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิดังนี้

- + 1 เมื่อแน่ใจว่าคำถามนั้นวัดได้ตรงตามเนื้อหา
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าคำถามนั้นวัดได้ตรงตามเนื้อหา
- 1 เมื่อแน่ใจว่าคำถามนั้นวัดได้ไม่ตรงตามเนื้อหา

ในแต่ละข้อคำถามจะมีคำถามปลายเปิดสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิให้ข้อเสนอแนะ
เพิ่มเติม และนำคะแนนที่ได้มาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence : IOC)
(พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540)

$$IOC = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา
เมื่อ $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ
เมื่อ N แทน จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

จากการตรวจสอบเชิงเนื้อหานั้น ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่าง
ข้อคำถาม กับนิยามศัพท์ ซึ่งวิเคราะห์โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence
: IOC) ผลการคำนวณหลังจากให้ผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบแล้ว พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง
(Index of Congruence : IOC) ของแต่ละข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.6 – 1.00 แสดงว่า
แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีความตรงเชิงเนื้อหา

3.5.2 การทดลองใช้เครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ
ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ของรัฐ จำนวน 5 แห่ง ได้แก่ 1) โรงเรียนกำแพงเพชรพิทยาคม 2) โรงเรียนบ้านสุวรรณภูมิ

3) โรงเรียนคลองขลุงราษฎร์รังสรรค์ 4) โรงเรียนอนุบาลคลองขลุง 5) โรงเรียนวัดแสงอุทัย ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แต่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกัน จำนวน 100 ชุด โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อนำมาวิเคราะห์พิจารณาคุณภาพของแบบสอบถาม ดังนี้

- 1) หาค่าอำนาจจำแนกเพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item – Total Correlation) โดยที่เกณฑ์ในการพิจารณาข้อที่มีค่าตามค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม ไม่ต่ำกว่า 0.31 ที่ระดับนัยสำคัญ .05 (Gene V. Glass & Kenneth D. Hopkins, 1995 : 641) ซึ่งผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม ส่วนใหญ่ สูงกว่า 0.31 แสดงว่า มีคุณภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้
- 2) หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยใช้เกณฑ์พิจารณาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาแบบสอบถามรายด้าน ไม่ต่ำกว่า 0.6 (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 1979 อ้างอิงใน จิราภรณ์ เดชนรงค์ศักดิ์, 2540 : 183) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาแบบสอบถามรายด้าน มีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ผลการค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาแบบสอบถามรายด้าน ดังตาราง 7

ตาราง 7 แสดงหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient)

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา
ปัจจัยด้านสถานการณ์ ของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (SITUAT)	0.946
ปัจจัยด้านคุณลักษณะ ของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (CRARAC)	0.981
ปัจจัยด้านทักษะในการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (SKILL)	0.994
ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (LEADER)	0.982
ปัจจัยด้านประสิทธิผลในการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (EFFEC)	0.974

3.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.6.1 สุ่มกลุ่มตัวอย่างเพื่อนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูล โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน จำนวน 800 แห่ง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ผู้อำนวยการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน จำนวน 800 คน ครูผู้สอน จำนวน 800 คน

3.6.2 ติดต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.6.3 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์

3.6.4 ติดต่อขอความร่วมมือจากสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยการโทรศัพท์ผ่านหมายเลขโทรศัพท์ของสถานศึกษาและผู้อำนวยการสถานศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามตอบคืนจากสถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง ดังตาราง 8

ตาราง 8 แสดงกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามตอบคืน

ภาค	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน (ชุด)	
	ผู้อำนวยการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน	ครูผู้สอน
เหนือ	130	130
กลาง	150	150
ตะวันออกเฉียงเหนือ	120	120
ตะวันออก	120	120
ใต้	130	130
รวม	650	650

จากตาราง 8 ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็น สถานศึกษา จำนวน 650 แห่ง โดยเก็บจาก 1) ผู้อำนวยการสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน 2) ครูผู้สอนโดยแบบสอบถามที่ได้รับคืน จำแนกเป็นสถานศึกษาในภาคเหนือ 130 แห่ง ภาคกลาง 150 แห่ง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 120 แห่ง ภาคตะวันออก 120 แห่ง ภาคใต้ 130 แห่ง คิดเป็นร้อยละ

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

3.7.1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยใช้การหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง ตลอดจนวิเคราะห์ลักษณะการแจกแจงของตัวแปรโดยใช้โปรแกรม SPSS VERSION 12.0

3.7.2 วิเคราะห์ความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลในการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้โปรแกรม LISREL VERSION 8.72 และใช้ค่าสถิติ ดังนี้

- 1) ค่าสถิติไค - สแควร์ (Chi – square Statistic) ควรมีค่าต่ำหรือมีค่าใกล้เคียงกับค่าองศาอิสระ (Degree of Freedom)
- 2) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of fit index : GFI) ควรมีค่าเข้าใกล้ 1.00
- 3) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted Goodness of fit index : AGFI) ควรมีค่าเข้าใกล้ 1.00
- 4) ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษ (Root Mean Squared Residual : RMR) ควรมีค่าต่ำ
- 5) ดัชนี RMSEA (Root Mean Squared Error of Approximation) โดยพิจารณาค่าดังนี้ ค่าน้อยกว่า .05 ถือว่าโมเดลเหมาะสมมาก ค่ามากกว่า .05 แต่น้อยกว่า .08 ถือว่าโมเดลเหมาะสม ค่า .08 - .10 ถือว่าโมเดลเหมาะสมน้อย ค่ามากกว่า .10 ถือว่าโมเดลไม่เหมาะสม
- 6) ค่าแสดงสถิติเส้นอิทธิพลทางตรงและทางอ้อม (Direct indirect effect)
- 7) ตารางแสดงเส้นอิทธิพลทางตรงและทางอ้อม (Direct indirect effect) รวมทั้งอิทธิพลทางตรงและทางอ้อม (Direct indirect effect) ของตัวแปรเป็นความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลในการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.8 การสรุปผลการวิจัยและนำเสนอรูปแบบ

สำหรับการสรุปผลการวิจัยและนำเสนอรูปแบบ ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 2 ผลการสร้างรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลในการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบเบื้องต้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลในการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านชีวสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ลักษณะแจกแจงของตัวแปรสังเกตได้ในแต่ละปัจจัย

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของรูปแบบ

ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของประสิทธิผลในการบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

